

Τράπεζα θεμάτων Αρχές Φιλοσοφίας Β' Λυκείου

ΓΗ_Β_ΦΙΛ_0_13902

76ο

ΟΜΑΔΑ Α

ΘΕΜΑ Α1

1α. Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

(μονάδες 10)

1. Στη φιλελεύθερη δημοκρατία οι εκλεγμένοι άρχοντες δεσμεύονται μόνον από την εντολή που έλαβαν από τους ψηφοφόρους τους. **Λάθος**

2. Η μελέτη του παρελθόντος και των κοινωνικοπολιτικών συνθηκών που επικρατούν σε διάφορες ιστορικές στιγμές δεν προσφέρει τίποτε ιδιαίτερο στη φιλοσοφική έρευνα. **Λάθος**

3. Από την παρατήρηση ότι οι αισθήσεις συχνά μας εξαπατούν είναι εύκολο να οδηγηθούμε στον σκεπτικισμό. **Σωστό**

4. Η φιλοσοφία γυρνά και ξαναγυρνά σε ερωτήματα που παραμένουν «ανοικτά» και τα οποία επιχειρεί να προσεγγίσει με τρόπο διερευνητικό. **Σωστό**

5. Ο Αριστοτέλης πιστεύει πως η πορεία προς τη γνώση προϋποθέτει την επαγωγική μέθοδο σκέψης, τη μετάβαση δηλαδή του νου από το μερικό και συγκεκριμένο στο γενικό και αφηρημένο. **Σωστό**

1β. Να αποδώσετε το φιλοσοφικό περιεχόμενο των όρων: φυσικαλισμός (θεωρία ταυτότητας), ωφελιμισμός, αισθητική φιλοσοφία.

(μονάδες 15)

ο φυσικαλισμός, (θεωρία ταυτότητας): Η πιο ακραία μορφή υλισμού, που συχνά ονομάζεται φυσικαλισμός ή θεωρία ταυτότητας, υποστηρίζει ότι κάθε νοητικό συμβάν ταυτίζεται απόλυτα με ένα φυσικό συμβάν, το οποίο οι φυσικές επιστήμες - και ειδικότερα η νευροφυσιολογία - μπορούν να εντοπίσουν στον εγκέφαλό μας. Για παράδειγμα, όταν σκέφτομαι πως “η Αθήνα είναι η πρωτεύουσα της Ελλάδας”, όταν νιώθω πόνο, αγάπη ή θυμό, ή όταν φοβάμαι, γιατί πιστεύω ότι κάτι με απειλεί, δε συμβαίνει τίποτα περισσότερο από τον ερεθισμό κάποιων “νευρώνων” του

εγκεφάλου μου. Ορισμένοι μάλιστα υποστηρίζουν ότι οι ίδιες οι έννοιες που χρησιμοποιούμε όσον αφορά το πνεύμα θα εξαλειφθούν σιγά σιγά ως υποκειμενικές και χωρίς κανένα πραγματικό περιεχόμενο. Αντί να λέμε, λόγου χάριν, σκέφτομαι κάτι ή πονάω σε κάποιο σημείο, θα μπορούμε να χρησιμοποιούμε εκφράσεις όπως: “οι νευρώνες μου α, β ή γ βρίσκονται στην κατάσταση π, ρ ή σ”.

ωφελιμισμός: Σύμφωνα με τον ωφελιμισμό, ιδρυτές του οποίου θεωρούνται ο Τζέρεμι Μπένθαμ και ο Τζον Στιούαρτ Μιλ (19ος αιώνας), σκοπός των πράξεών μας πρέπει να είναι η μεγαλύτερη κατά το δυνατόν ωφέλεια για τον μεγαλύτερο κατά το δυνατόν αριθμό ατόμων. Και λέγοντας “ωφέλεια” οι περισσότεροι από αυτούς τους φιλοσόφους έχουν στο μυαλό τους την ευτυχία ή έστω την ικανοποίηση αυτών που θα καρπωθούν τα αποτελέσματα των πράξεών μας. Εδώ πρέπει να προσέξουμε ότι η σημασία της λέξης “ωφελιμισμός” είναι αρκετά διαφορετική από εκείνη που έχει αποκτήσει η λέξη στην καθημερινή μας ζωή, όπου η σημασία της φαίνεται να περιορίζεται στην εγωιστική επιδίωξη του προσωπικού συμφέροντος του καθενός και όχι της ωφέλειας του μεγαλύτερου κατά το δυνατόν αριθμού ανθρώπων.

Αισθητική φιλοσοφία: Ο κλάδος της φιλοσοφίας που ασχολείται με τον προσδιορισμό της έννοιας του «ωραίου» του «καλού». Προσπαθεί να ανακαλύψει τους παράγοντες που κάνουν κάτι ωραίο (να έχουμε τέτοια αντίληψη γι’ αυτό). Μελετά και το συναίσθημα που βιώνουμε μπροστά στο ωραίο.

ΘΕΜΑ Α2

2α. Πώς μπορούμε να συλλάβουμε την έννοια «γενναιότητα»: α) σύμφωνα με τον Πλάτωνα και β) σύμφωνα με τους εμπειριστές φιλοσόφους;

(μονάδες 12)

Α) Σύμφωνα με τον Πλάτωνα τα υλικά υποκείμενα αλλάζουν, όμως η έννοια της γενναιότητας είναι η καθαρή ουσία, αιώνια αμετάβλητη που προϋπάρχει ως οντότητα σε ένα άλλο επίπεδο και μπορούμε να την προσεγγίσουμε μόνο με το νου και όχι με τις αισθήσεις.

β) Σύμφωνα με τους εμπειριστές φιλοσόφους η έννοια της γενναιότητας είναι μια ιδέα η οποία συλλαμβάνεται με τις αισθήσεις και συγκεκριμένα με τη σκέψη. Η ιδέα της γενναιότητας σχηματίζεται με νοητική αφαίρεση, σχηματίζουμε την έννοια της γενναιότητας στη σκέψη μας χρησιμοποιώντας τα χαρακτηριστικά που είναι κοινά στους ανθρώπους που είναι γενναίοι.

2β. Με ποια επιχειρήματα ο Ντεκάρτ αποδεικνύει την ύπαρξη της ανθρώπινης ψυχής και την ανεξαρτησία της από το σώμα;

(μονάδες 13)

Ο Ντεκάρτ επεξεργάστηκε τα κυριότερα επιχειρήματα για την ύπαρξη της ανθρώπινης ψυχής και για την ανεξαρτησία της από το σώμα. Απέδωσε ιδιαίτερη σημασία στη βεβαιότητα που (πίστευε ότι) του παρείχε το επιχείρημα “σκέπτομαι, άρα υπάρχω”, πίστευε ότι το επιχείρημά του επέτρεπε στο υποκείμενο της σκέψης όχι να γνωρίζει μόνο με σιγουριά ότι υπάρχει τη στιγμή που σκέφτεται αλλά ότι αποτελεί μια άυλη, σταθερή οντότητα την ψυχή, η οποία υφίσταται ανεξάρτητα από το σώμα. Σύμφωνα με τη θεωρία του, που περιγράφεται ως δυϊσμός και ως θεωρία αλληλεπίδρασης, κάθε άνθρωπος απαρτίζεται από δύο οντότητες, από το πνεύμα, του οποίου η ουσία είναι η σκέψη (όλες οι νοητικές λειτουργίες), και από το υλικό σώμα, του οποίου η ουσία είναι η έκταση. Το πνεύμα αλληλεπιδρά με το σώμα μέσω της επίφυσης (κωναρίου), ενός αδένου στο κέντρο του εγκεφάλου. Μέσω αυτού του αδένου διαβιβάζονται προς το πνεύμα τα ερεθίσματα που δέχεται το σώμα μας από το εξωτερικό περιβάλλον και, αντιστρόφως, μέσω αυτού του αδένου διαβιβάζονται προς το σώμα οι εντολές που δίνουν ο νους και η βούλησή μας, για να κινηθούν τα μέλη μας.

Επιμέλεια: Μαρία φυλακτού